

TARPANIADA – Krajowa Wystawa Koników Polskich

Hieronim Frąckowiak, Marcin Komosa

Akademia Rolnicza w Poznaniu

Krajowa wystawa koników polskich TARPANIADA, której nazwa nawiązuje bezpośrednio do dzikiego przodka tych koni, ma już siedmioletnią tradycję. Idea zorganizowania na terenie Wielkopolski imprezy, której celem jest promocja hodowli i użytkowania koników polskich, zrodziła się w październiku 1999 roku na zebraniu Zarządu Sekcji Hodowców Koników Polskich, które odbyło się, z udziałem członków tej Sekcji, w Stadninie Koni Dobrzyniewo. Sekcja Hodowli Koników Polskich powstała w ramach struktur Związku Hodowców Koni zaledwie rok wcześniej, bo w 1998 roku, z inicjatywy i dzięki staraniom hodowców i organizatorów hodowli koników polskich.

Inspirację dla podjęcia działań zmierzających do zorganizowania Tarpaniady stanowiła wystawa koników polskich urządzana corocznie przez stację badawczą PAN w Popielnie. Pierwsza Tarpaniada odbyła się jesienią 2000 roku na terenie SO Sieraków i odtąd, przez kolejne lata, wystawa ta znalazła się w kalendarzu stałych imprez hodowlanych organizowanych w Wielkopolsce. Wybór Stada Ogierów w Sierakowie, jako stałego miejsca Tarpaniady uzasadnia fakt, że jest to stado, które w kraju przez szereg lat jako jedyne miało w swoich zasobach ogiery rasy konik polski, a ponadto prowadzi dział hodowli zachowawczej i posiada wspianą tradycję oraz odpowiednią infrastrukturę.

Patronat nad Tarpaniadą obejmowali: w roku 2000 i 2002 – Marszałek Wielkopolski Stefan Mikołajczak, w roku 2001 – Prezes Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Adam Tański, w 2003 – Wojewoda Wielkopolski Andrzej Nowakowski, w 2005 – poseł na Sejm RP Romuald Ajchler. W roku 2006 patronat medialny przejęła Redakcja czasopisma „Konie i Rumaki”. W komitetach honorowych wystawy są parlamentarzyści, biznesmeni, pracownicy Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, prezesi banków, starostowie powiatów oraz profesorowie piastujący najwyższe funkcje w Akademii Rolniczej w Poznaniu. W komitetach organizacyjnych kolejnych Tarpaniad znaleźli się: urzędujący dyrektor Stada Ogierów w Sierakowie, a ostatnio wiceprezes SO Sieraków Sp. z o.o. mgr inż. Wojciech Ganowicz, dr hab. Zbigniew Jaworski – przewodniczący i Stanisław Łukomski, reprezentujący Sekcję Hodowców Konika Polskiego PZHK, Jerzy Łukomski – właściciel Ośrodka Jeździeckiego „Rancho” w Poznaniu, Anna Nowicka-Postulszna – adiunkt na Wydziale Hodowli i Biologii Zwierząt AR w Poznaniu, Zakład Hodowli Koni, Marek Żuławski – kierownik Wielkopolskiego Związku Hodowców Koni.

W latach 2005 i 2006 Komitet Organizacyjny Wystawy tworzyli: Stado Ogierów Sieraków Wlkp. Sp. z o.o., Sekcja Hodowców Koników Polskich PZHK oraz Wielkopolski Związek Hodowców Koni. Tarpaniady wspierają finansowo sponsorzy, których lista zamieszczana jest w dorocznym katalogu wystawy. W ostatnim roku byli to: Polski Związek Hodowców Koni

z Warszawy, Starostwo Powiatowe w Międzychodzie, Agencja Nieruchomości Rolnych z Warszawy, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej w Sierakowie Wlkp., Muzeum „Zamek Opalińskich”, „SPEKTR” Sp. z o.o. w Poznaniu, Agroturystyka Pojezierza Międzychodzko-Sierakowskiego, Stowarzyszenie „Młodzieżowa Orkiestra Dęta” z Sierakowa Wlkp.

Do dobrej tradycji Tarpaniady należy dbałość o poszerzenie wiedzy na temat koników polskich i zamieszczanie w programie wystawy referatów, których tematyka związana jest z tymi końmi. W 2002 roku, w 50. rocznicę śmierci profesora Tadeusza Vetulaniego, w ramach Tarpaniady odbyła się sesja naukowa pt. „Koniki polskie, kuce konikopochodne i inne kuce w badaniach naukowych”, pod patronatem prof. dr hab. Zdzisława Wilkańca – Dziekana Wydziału Hodowli i Biologii Zwierząt Akademii Rolniczej w Poznaniu. Uczelnia poznańska złożyła w ten sposób hołd i wyrazy pamięci wywodzącemu się z jej środowiska, wielkiemu i zasłużonemu dla nauki światowej uczonemu. W trakcie sesji pracownicy naukowcy z AR w Krakowie, Lublinie i Poznaniu oraz PAN w Jastrzębcu i Popielnie przedstawili wyniki swoich badań, wygłaszając 12 referatów.

Podczas ostatniej Tarpaniady, która odbyła się w sierpniu 2006 roku, przedstawiono trzy referaty:

- „Efektywność programu hodowlanego ochrony zasobów genetycznych koników polskich” – K. Balińska;
- „Interakcja między człowiekiem a koniem w praktyce i badaniach” – T. Jezierski;
- „Przyrost ściany rogowej kopyta konika polskiego w cyklu rocznym” – H. Frąckowiak, M. Komosa.

W pierwszych trzech Tarpaniadach, w trosce o zapewnienie odpowiedniej frekwencji eksponowanych zwierząt, obok koników polskich wystawiano i poddawano próbom kuce konikopochodne z udziałem w rodowodzie minimum 25% kn. W Tarpaniadach IV i V, w latach 2004 i 2005, były przedstawiane tylko koniki polskie wpisane lub mające prawo wpisu do Księgi Stadnej kn.

W Tarpaniadzie 2006 po raz pierwszy wystawiono koniki polskie z Niemiec, a w ocenianej grupie ogier NEMO nr kat. 13 uzyskał 43,33 pkt. (hod. Guido Benniger), natomiast klacz PANJA nr kat. 19 otrzymała 42,00 pkt. (hod. Ingrid i Walter Hanke), KIRA nr kat. 25 – 41,66 pkt., a KILA – 39,00 pkt. (obie z hodowli S. Heumos).

Powoływane przez organizatorów wystawy komisje dokonywały oceny płytowej zgłoszonych koni, według skali ocen zamieszczonej w regulaminie. W Tarpaniadach od I do III (lata 2000-2002) przyznawano do 10 pkt. bonitacyjnych za typ, pokrój, ruch oraz kondycję, pielęgnację i przygotowanie do wystawy – łącznie do 40 pkt. bonitacyjnych. Od Tarpaniady IV, czyli od roku 2003 punktację zmieniono, zwiększając ocenę łączną do 50 punktów, przez zróżnicowanie oceny za ruch na ocenę w stępie do 10 punktów i ocenę w klusie również do 10 punktów.

W skład komisji oceny organizatorzy powoływali znanych krajowych specjalistów z zakresu hodowli koni, pracowników naukowych z ośrodków akademickich i placówek badawczych oraz praktyków. W Tarpaniadzie 2005 do pracy w komisji oceny zaproszono prof. dr hab. Tadeusza Jezierskiego, prof. dr hab. Mariana Kapronia oraz dr hab. Zbigniewa Jaworskiego, a w roku 2006 profesora Kapronia zastąpił mgr inż. Marek Żuławski. W 2005 roku komisja oceniła 33 konie, a w roku 2006 – 45 koni, spośród których wyłoniono czempiona i wiceczempionów oraz ustalono ranking kolejnych nagród. Warunkiem koniecznym do wyłonienia czempiona i wiceczempiona jest przedstawienie do oceny minimum pięć

Tabela 1
Czempiony i wiceczempiony Tarpaniady w latach 2000-2006

Rok	Nr kat.	Nazwa konia	Punkty	Uzyskany tytuł	Wystawca
Ogierzy 3-letnie i starsze					
2006	9	JAR	42,33	czempion	SO Sieraków
	1	NIEWIERZ	42,33	wiceczempion	SK Kobylniki
	7	HUTNIK	42,00	II wiceczempion	SO Sieraków
2005	11	KNOP	43,67	czempion	SK Kobylniki
	6	NIMBUS	42,00	wiceczempion	Kazimierz Urbaniak, Gdynia
	9	HORST	40,67	II wiceczempion	SO Sieraków
2004	6	KLAKIER	44,00	czempion	SK Dobrzyniewo
	5	NOKTUS	43,00	wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	3	KNOP	43,00	II wiceczempion	SK Kobylniki
2003	13	PARWUS	44,67	czempion	SK Dobrzyniewo
	6	DRZEWIAK	44,00	I wiceczempion	PAN Popielno
	12	NEST	42,67	II wiceczempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
2002	7	KNEŻ	37,7	czempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
	5	MONITOR	36,3	wiceczempion	Robert Józefowski, Mościszki
	10	JENEK	36,00	II wiceczempion	SO Sieraków
2001	6	MOZYR	38,00	czempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
	5	KNEŻ	37,7	wiceczempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
	7	PARNAS	36,00	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2000	4	MIKRUS	37,66	czempion	SO Sieraków
	10	KNEŻ	37,66	I wiceczempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
	1	TRUCHT	37,33	II wiceczempion	SO Sieraków
Klacz 3-letnie i starsze					
2006	37	HANIA	43,33	czempion	RPN Zwierzyniec
	33	KLATKA	43,00	wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	20	PAROLA	42,66	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2005	28	MEKKA	42,00	czempion	SK Kobylniki
	22	KLIPA	42,00	wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	32	HAWELIA	41,67	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2004	16	PANAMA	42,00	czempion	SK Dobrzyniewo
	9	HENDELA	42,00	wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	21	MEDIA	42,00	II wiceczempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
2003	34	GALIA	46,33	czempion	SK Dobrzyniewo
	22	LOTNICA	44,33	I wiceczempion	PAN Popielno
	35	KOLEKCJA	43,67	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2002	23	MANITA	36,70	czempion	SK Kobylniki
	14	ORDA	36,70	wiceczempion	Monika Warych, Poznań
	30	TERA	35,70	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2001	22	GAWRA	36,70	czempion	SK Dobrzyniewo
	21	NAMITKA	36,30	wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	24	NILKA	36,00	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo
2000	33	KOBRA	37,00	czempion	PHR Tulce, SK Kobylniki
	36	HAWRA	36,66	I wiceczempion	SK Dobrzyniewo
	25	KULKA	36,33	II wiceczempion	SK Dobrzyniewo

ciu zwierząt w jednej klasie. Regulamin wystawy zakłada ponadto, że gdy liczebność ocenianej klasy koni osiągnie 8, to komisja uprawniona jest do wyłonienia czempiona i dwóch wiceczempionów. Wykaz czempionów i wiceczempionów Tarpaniady z lat 2000-2006 przedstawiono w tabeli 1.

Na zlecenie Polskiego Związku Hodowców Koni w Warszawie w trakcie wystawy przeprowadzane są próby polowe wierzchowe i zaprzęgowe. Podczas Tarpaniady 2005 przeprowadzono próbę polową wierzchową, w której uczestniczyli 4 ogierzy i 2 klacze. Próba polowa wierzchowa obejmuje na-

stępujące elementy: zachowanie konia, szybkość w stępie i w kłusie, długość kroku w stępie i w kłusie, jazdę godzinową, powrót tętna i powrót oddechów. W ocenianej stawce klacz Wigura (po Jermak i Wigra), wyhodowana i użytkowana w SO Sieraków, uzyskała 38 punktów i ocenę wybitną. Wigura otrzymała za zachowanie 5 pkt., za szybkość w stępie 5 pkt. (4,16), za szybkość w kłusie 5 pkt. (1,44), długość kroku w stępie 5 pkt. (151 cm), długość kroku w kłusie 4 pkt. (243 cm), powrót tętna 4 pkt., powrót oddechów 5 pkt. Ocenę bardzo dobrą uzyskały ogierzy Dolar i Mentol, wyhodowane w SK Kobylniki (Dolar był własnością SO Sieraków), które zdobyły po 35 punktów oraz ogier Nimbus z oceną końcową 33 punktów i klacz Jesia – 34 pkt. Ogier Mobil, wyhodowany i pozostający własnością SK Kobylniki, próby nie ukończył. Wyniki prób polowych wierzchowej i zaprzęgowej podczas Tarpaniady 2006 przedstawiono w tabeli 2.

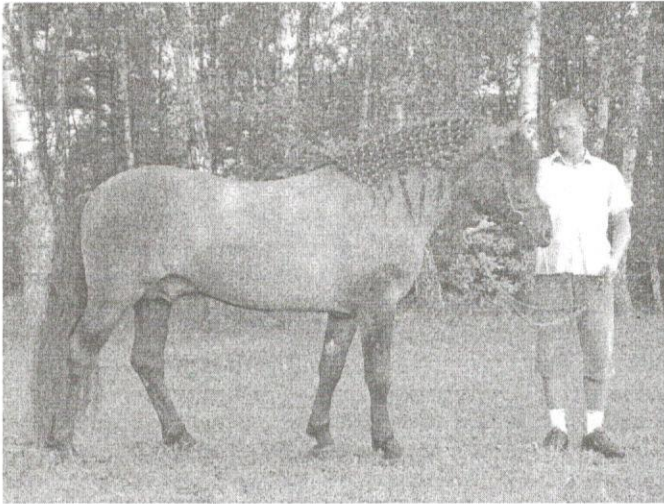
Regulamin prób polowych dzielności koników polskich (wierzchowej i zaprzęgowej) na Tarpaniadzie, punktacja i skala ocen opierają się na wytycznych zawartych w Programie Hodowli Zachowawczej Koników Polskich, opracowanym przez grupę specjalistów pod kierownictwem prof. Tadeusza Jezierskiego. W programie tym ujednoczono zasady przeprowadzania prób użytkowości, na podstawie których oceniana jest wartość użytkowa uwzględniana odtąd przy ocenie wartości hodowlanej i selekcji koników polskich utrzymywanych systemem stajennym. Populacja rezerwatowa nie jest poddawana tej ocenie, a system selekcjonowania tych zwierząt uwzględnia elementy selekcji naturalnej (odporność na warunki atmosferyczne, zaradność w wyszukiwaniu pokarmu, wysokie wskaźniki rozrodu, odporność na schorzenia i pasożyty, naturalna pielęgnacja kopyt, zachowanie socjalne umożliwiające tabunowy tryb życia) oraz w umiarkowanym zakresie selekcję zootechniczną, a głównie dbałość o zachowanie typu rasowego i prawidłowego pokroju zwierząt.

Program przewiduje trzy rodzaje prób użytkowości koników polskich: próbę polową wstępną, próbę polową zaprzęgową i próbę polową wierzchową.

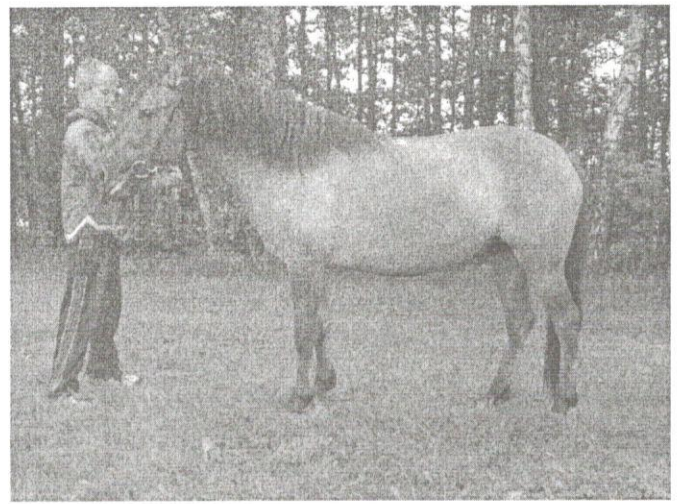
Próba polowa wstępna obejmuje ocenę zachowania się konia podczas zakładania ogłowia, trzymania do oceny i prowadzenia w rękę w stępie i kłusie – ocena maksymalna 5 punktów.

Polowa próba zaprzęgowa obejmuje:

- zachowanie się konia podczas zaprzęgania w pojedynkę – do 5 pkt.;
- próbę szybkości w stępie na odcinku 500 m, norma czasu przeliczana jest na punkty w skali 1-5;
- próbę szybkości w kłusie na odcinku 500 m, norma czasu przeliczana jest na punkty w skali 1-5;
- długość kroku w stępie, norma długości kroku przeliczana jest na punkty w skali 1-5;

Fot. 1. Ogier Jar – czempion Tarpaniady 2006, wystawca: SO Sieraków (fot. M. Kędziora)

Fot. 2. Kłacz Klatka – wicczempion Tarpaniady 2006, wystawca: SK Dobrzyniewo (fot. M. Kędziora)

- długość kroku w klusie, norma długości kroku przeliczana jest na punkty w skali 1-5;
- próbę wysiłkową (do wyboru):
 - jazda godzinowa – przemiennie 5 odcinków: 9 min stęp i 3 min klus, norma przebytego dystansu przeliczana jest na punkty od 1 do 5;
 - jazda na stałym dystansie – przemiennie 5 odcinków po 800 m stępem i 800 m klusem, a uzyskany czas przeliczany jest na punkty od 1 do 5;
- powrót tętna do normy – różnica pomiędzy tętnem spoczynkowym a zmierzonym 30 min od zakończenia próby wysiłkowej, przeliczona na punkty w skali od 1 do 5;
- powrót oddechów do normy – określony na podstawie różnicy pomiędzy liczbą oddechów w stanie spoczynku i po

30 min od zakończenia próby wysiłkowej, przeliczony na punkty w skali od 1 do 5.

Polowa próba wierzchowa obejmuje część elementów opisanych w próbie zaprzęgowej wraz z ich punktacją. Zasadnicza różnica sprowadza się do sposobu przeprowadzenia próby wysiłkowej, w której obok stępa i klusa jest także galop. Jazda godzinowa to 5 odcinków pokonywanych przemiennie: 8 min stęp, 3 min klus i 1 min galop. W drugim wariantcie, czyli jeździe na stałym dystansie, obowiązuje pokonanie przemiennie 5 odcinków po 600 m stępem, klusem i galopem.

Wyniki prób użyteczności koników polskich podawane są w wartościach bezwzględnych oraz w wartościach odchylenia standardowego od średniej danego rocznika koni, a także od średniej potomstwa poszczególnych ogierów, jednak pod

Tabela 2

Wyniki próby polowej przeprowadzonej 26 sierpnia 2006 r. na zlecenie Polskiego Związku Hodowców Koni (na podstawie protokołu podpisanego przez członków komisji w składzie: Zbigniew Jaworski, Marek Żuławski, Ewelina Cieślak, Piotr Pawelec)

Nazwa konia, rok urodzenia, wystawca	Elementy próby												Ocena końcowa (pkt.)			
	zachowanie (pkt.)	szybkość w stępie		szybkość w klusie		długość kroku – stęp		długość kroku – klus		jazda godzinowa		powrót tętna		powrót oddechów		
		czas	pkt.	czas	pkt.	cm	pkt.	cm	pkt.	dystans	pkt.	różnica	pkt.	różnica	pkt.	
Próba wierzchowa																
Ogier KLUB, 2003, SO Bogusławice	4	4,58	5	2,02	4	166	5	277	5	9535	5	4	5	1	5	39 (wybitna)
Ogier JAR, 2002, SO Sieraków	4	4,24	5	1,46	5	144	4	256	5	11 020	5	5	5	0	5	38 (wybitna)
Ogier GRANT, 2003, SK Dobrzyniewo	5	4,46	5	2,08	4	156	5	232	3	11 410	5	6	4	2	5	36 (wybitna)
Ogier MANTEL, 2003, SK Kobylniki	5	5,03	4	2,09	4	144	4	243	4	9220	5	6	4	2	5	35 (bardzo dobra)
Ogier MURMAŃSK, 2003, SK Kobylniki	5	4,59	5	2,11	3	158	5	232	3	8570	4	2	5	1	5	35 (bardzo dobra)
Ogier NIEWIERZ, 2003, SK Kobylniki	5	4,51	5	2,01	4	149	4	227	3	9915	5	6	4	1	5	35 (bardzo dobra)
Ogier HUTNIK, 2003, SO Sieraków	5	4,56	5	2,52	0	144	4	222	3	8915	4	4	5	1	5	31 (bardzo dobra)
Ogier MATA CZ, 2003, SK Kobylniki	3	5,31	2	2,40	1	147	4	200	1	9260	5	10	4	1	5	25 (dostateczna)
Kłacz MIRELLA, 2003, SO Sieraków	5	4,54	5	2,04	4	140	4	238	4	10 200	5	7	4	2	5	36 (wybitna)
Kłacz MNISZKA, 2003, Robert Józefowski	4	4,46	5	2,04	4	161	5	238	4	9120	5	6	4	2	5	36 (wybitna)
Kłacz MARITA, 2003, SO Sieraków	5	4,42	5	2,20	3	156	5	232	3	10 700	5	8	4	2	5	35 (bardzo dobra)
Kłacz KIRA, 1997, Sabine Heumos (Niemcy)	5	5,17	3	2,32	1	153	5	263	5	9531	5	4	5	0	5	34 (bardzo dobra)
Próba zaprzęgowa																
Ogier MOBIL, 2002, SO Sieraków	3	5,14	4	2,23	2	107	0	158	0	7015	3	6	4	1	5	21 (dostateczna)

warunkiem zachowania odpowiedniej liczebności ich potomstwa.

Obowiązuje następująca skala ocen (polowe próby dzielności):

- wybitna – 36-40 pkt.;
- bardzo dobra – 31-35 pkt.;
- dobra – 26-30 pkt.;
- dostateczna – 21-25 pkt.

Warunkiem zaliczenia próby polowej wstępnej jest uzyskanie przez konia minimum 2 punktów, a próba polowa zaprzęgowa i wierzchowa zostają zaliczone wtedy, gdy koń uzyska co najmniej 2 punkty w ocenie zachowania się oraz wynik nie gorszy niż średnia dla rocznika pomniejszona o 1 odchylenie standardowe w czterech spośród pozostałych siedmiu elementów próby.

Stan krajowego pogłowia koników polskich wynosi około 600 sztuk (PZHK, 2004), a w hodowli zachowawczej utrzymywanych jest około 250 koni, czyli około 40% krajowej populacji tej rasy. W księgach stadnych zapisanych jest obecnie 450 klaczy i ponad 100 ogierów (Zurkowski, 2006). W świetle tej statystyki warto przypomnieć, że przetrwanie rasy, zdaniem specjalistów, jest możliwe tylko wtedy, gdy jej populacja utrzymywana jest na poziomie 1000 samic i 100 samców.

Ośrodki hodowli koników polskich znajdują się w SO Sieraków, SK Dobrzyniewo i SK Kobylniki, a hodowla tabunowa prowadzona jest w Popielnie, Roztoczańskim Parku Narodowym, Parku Krajobrazowym „Lasy Janowskie”, Stobnicy – Stacji Doświadczalnej Katedry Zoologii AR w Poznaniu, Zielonym Ostrowie koło Węgorzewa – rezerwat „Siedem Wysp”. Hodowla terenowa rozwija się w rejonach oddziaływania ośrodków hodowli zachowawczej i skupiona jest głównie w Wielkopolsce i na Mazurach. Księgi stadne dla koników polskich prowadzone są od 1962 roku, a księgami zamkniętymi zostały ogłoszone od roku 1985.

Do światowej literatury naukowej wprowadziły koniki polskie publikacje profesora Vetulaniego. Szczególnym wyrazem uznania dla jego prac badawczych nad konikiem polskim było omówienie rezultatów tych badań w prestiżowym czasopiśmie naukowym „Nature”. Prace Vetulaniego w latach dwudziestych i trzydziestych minionego wieku miały charakter pionierski i wyprzedzały, często o kilkadziesiąt lat, działania podjęte w Europie Zachodniej. Profesor był prekursorem zachowania lokalnych, czyli rodzimych, ras zwierząt domowych i inicjatorem idei hodowli rezerwatowej koników. Zasady hodowli rezerwatowej opracował prof. Pruski, a duże zaangażowanie i zasługi w realizacji tej formy utrzymywania koników wnieśli prof. M. Kownacki, dr M. Jaworowska oraz obecnie kierujący i prowadzący monitoring stad dr hab. Z. Jaworski.

Koniki polskie charakteryzują się niskim wzrostem (130-140 cm), maścią myszszą o różnych odcieniach, z pręgą przechodzącą przez grzbiet, poprzeczne prążkowanymi dolnymi częściami przedramienia i podudzia, schodzącymi także na nadgarstek i stęp, mocną konstytucją typu mięśniowego, mocnymi kopytami, niewybrednością i dobrym wykorzystaniem paszy, dużą wytrzymałością oraz dobrą płodnością. Koniki przy swym małym wzroście odznaczają się znaczną masą ciała, prostokątnym i nisko osadzonym tułowiem, stosunkowo dużą objętością klatki piersiowej i dobrą kośćistością. Do spotykanych wad budowy należą: francuska postawa kończyn przednich, szablastość i krowia postawa kończyn tylnych oraz pewne przebudowanie partii zadu. Koniki polskie są fenotypowo i prawdopodobnie genotypowo najbardziej zbliżone do dzikiego przodka koni – tarpana.

Obecnie najczęściej używane są do lekkich zaprzęgów spacerowych i rekreacyjnych, a także są przydatne w sporcie zaprzęgowym. Z powodzeniem startują w zawodach zaprzęgowych kuców, skutecznie konkurują również z zaprzęgami dużych koni. W zaprzęgu wykazują nie tylko dużą siłę, lecz także ambicję i chęć ciągnięcia nawet przy dużym obciążeniu. Są też przydatne do użytkowania wierzchowego. Pod siodłem są bardzo dzielne, dobrze poruszają się w zróżnicowanym terenie i dotrzymują tempa dużym koniom. Ich słabszą stroną jest efektywność wykroku, ponieważ mają tendencję do drobienia, zwłaszcza w kłusie. Na ten element kładzie się nacisk w próbie polowej. Zważywszy jednak, że konie żyjące na wolności poruszają się głównie stępem i galopem, słabszy kłus można uznać za cechę związaną z prymitywnym wzorcem eksterieru i behawioru. Mogą one nosić spory ciężar łączny jeźdźca z siodłem 60-65 kg. Większość z nich posiada wrodzone zdolności do skoków i po dobrym ujeżdżeniu i wytrenowaniu mogą z powodzeniem startować w konkursach skoków przez przeszkody klasy „L” do 100 cm, a nie rzadko i wyższych. W próbie skoków wolnych łatwo pokonują przeszkody na poziomie swojego wzrostu. Należy jednak pamiętać, że potrafią się zorientować, że przeszkodę można łatwo ominąć, nawet pod jeźdźcem. Doskonale się nadają do jazdy spacerowej rojem, jednak ich silny instynkt stadny może utrudniać odjechanie od grupy i powodowanie koniem. Zwierzęta o niskim kłębie muszą nosić siodło z podogoniem, co zapobiega jego przemieszczaniu na kark i chroni przed rozbięciem kłębu oraz nadmiernym obciążeniem kończyn przednich.

Konie te z powodzeniem są użytkowane w hipoterapii i rehabilitacji osób niepełnosprawnych, zwłaszcza dzieci. Niski wzrost koników ułatwia personelowi pracę, a terapeutom stosowanie niezbędnych zabiegów podczas ruchu.

Obok funkcji użytkowych w rekreacji jeździeckiej, hipoterapii i agroturystyce, koniki polskie mogą być przydatne w czynnej ochronie przyrody. Utrzymywane w warunkach rezerwatowych spełniają ważną rolę w ochronie krajobrazu, regulując sukcesję roślinną głównie drzew i krzewów. Tę zaletę koników polskich doceniono w Holandii, Belgii, Niemczech, Anglii i Francji, zasiedlając nimi rezerваты przyrody. W rezerwacie koników polskich w Oostvaardersplassen (Holandia) żyje około 600 koni.

Tarpaniada jest już stałą krajową imprezą hodowlaną, która służy dalszemu doskonaleniu hodowli oraz propagowaniu i promocji tej rodzimej rasy koni. Odbywające się w trakcie Tarpaniady zawody, pokazy i konkursy dostarczają dodatkowych atrakcji zgromadzonej coraz liczniejszej publiczności. Przesunięcie jej terminu na ostatni tydzień sierpnia, praktykowane już od dwóch lat, umożliwia uczestniczenie w niej wczasowiczom przebywającym w ośrodkach wypoczynkowych Sierakowa. Oprócz aspektów hodowlanych i rekreacyjno-sportowych, Tarpaniada włącza się w ważne akcje społeczne, np. w 2006 roku wspierała Partners Club na rzecz Polskiego Sztucznego Serca.

Równoległe z Tarpaniadą, na drugim krańcu Polski – na Podkarpaciu, odbywa się w Rudawce Rymanowskiej „Pożegnanie wakacji z koniem huculskim”, czyli siostrzana wystawa hodowlana i próba kondycyjna huculów („Przegląd Hodowlany” 10/2005). Odbywające się już od kilku lat imprezy hodowlane, których celem nadrzędnym jest troska o stan hodowli krajowych ras rodzimych koni, pozwalają wyrazić nadzieję, że będą one nadal służyć sprawie popularyzacji, ulepszania stanu i rozwojowi hodowli.